

Groenewold

Adviesbureau voor
Milieu & Natuur

Natuurtoets bestemmingswijziging Elburgerweg 26 R1 Hattemerbroek

Opdrachtgever	Gemeente Oldebroek Postbus 2 8096 ZG Oldebroek
Contactpersoon	Andrea Groote Stroek agrootestroek@oldebroek.nl Cees van der Graaf cvdgraaf@oldebroek.nl

Uitvoering	Groenewold Adviesbureau voor Milieu & Natuur	
	Dossiernummer	2013090
	Versie	Dec.13-v2
	Behandeld door	Lex Groenewold
	Datum	2 december 2013

Inhoudsopgave:

1	Aanleiding en doel	3
2	Beschrijving situatie	3
2.1	Omschrijving gebied	3
2.2	Relevante wetgeving	4
3	Aanpak Natuurtoets	5
4	Gewenste ontwikkeling	5
4.1	Te onderzoeken activiteiten	5
4.2	Bronnenonderzoek	5
4.3	Locatiebezoek	6
5	Effecten plan/activiteiten op Flora en Fauna	6
5.1	Vaatplanten	6
5.2	Amfibieën	7
5.3	Reptielen	7
5.4	Vlinders en Libellen	7
5.5	Zoogdieren	8
5.5.1	Vleermuizen	8
5.6	Vogels	9
6	Gebiedsbescherming	10
6.1	Natuurbeschermingswet 1998	10
6.2	Natura 2000	10
6.3	Bestaand gebruik	11
6.3.1	Beschermde habitats	12
6.3.2	Beschermde soorten	12
6.4	Ecologische hoofdstructuur	13
7	Conclusies en aanbevelingen	14
7.1	Algemeen	14
7.2	Flora- en Faunawet	14
7.3	Natuurbeschermingswet	14
7.4	EHS	15
7.5	Voorbehoud en zorgplicht	15
7.6	Ecologische kansen	16
8	Aanbevelingen	17
9	Literatuur:	18
	Bijlagen:	18

Bijlagen:

1. Overzicht situatie
2. Foto's plangebied
3. Samenvatting natuurwetgeving
4. Instandhoudingsdoelen Veluwe
5. Wezenlijke waarden en kenmerken EHS
6. Uitdraai soorten NDFF

1 Aanleiding en doel

De gemeente Oldebroek heeft een wijziging van het bestemmingsplan in voorbereiding in Hattemerbroek. In het nieuwe bestemmingsplan "Buitengebied, Elburgerweg 26R1" wordt het perceel Elburgerweg 26R1 bestemd als wonen. Dit conform het al meer dan 10 jaar bestaande woongebruik (1 huishouden) ter plekke wat onder het overgangsrecht valt. In het geldende bestemmingsplan heeft het perceel de aanduiding woondoeleinden voor 1 burgerwoning. Dit in combinatie met naastliggende woning Elburgerweg 28.

Het geldende bestemmingsplan laat voor het perceel Elburgerweg 26R1 erf/tuin een woonfunctie toe. De planologische situatie wijkt daarmee af van de feitelijke situatie. Dat wordt in het nieuwe bestemmingsplan met elkaar in overeenstemming gebracht.

Ten behoeve van het plan is o.a. een natuurtoets nodig. Het betreft het uitvoeren van een natuuronderzoek naar de mogelijke effecten van het plan op Natura 2000-gebied Veluwe, alsmede een toetsing in het kader van de Flora- en faunawet. Tevens dient een beoordeling te worden uitgevoerd van de effecten op de doelen van de EHS.

Adviesbureau Groenewold Milieu & Natuur is gevraagd hiervoor een quick-scan uit te voeren.

2 Beschrijving situatie

2.1 Omschrijving gebied

Het plangebied ligt ten zuidoosten van het dorp Hattemerbroek, gemeente Oldebroek, in het Natura2000 gebied Veluwe en midden tussen het dorp en de Rijksweg A50.

De ligging van het plangebied is hieronder weergegeven en in de figuren in Bijlage 1.

Het terrein is particulier eigendom. Elburgerweg 26R1 en 28 was één planologisch bouwvlak, waar één woning aanwezig mocht zijn. Door een uitspraak van de Raad van State is het plandeel 26R1 vernietigd. Hiervoor moet alsnog een bestemmingsplanwijziging komen.

In 1976 is er een bouwvergunning verleend voor het vernieuwen van een zomerhuisje (26R1). Het gebouw wordt permanent bewoond en valt onder het overgangsrecht. De rest van het perceel is ingericht als erf/tuin. Gezien het al meer dan 10 jaar bestaande woongebruik (1 huishouden) valt dit onder het planologische overgangsrecht.

In het geldende bestemmingsplan heeft het perceel de aanduiding woondoeleinden voor 1 burgerwoning. Dit in combinatie met naastliggende woning Elburgerweg 28. De planologische situatie wijkt daarmee af van de feitelijke situatie. Dat wordt in het nieuwe bestemmingsplan met elkaar in overeenstemming gebracht.

In het nieuwe bestemmingsplan "Buitengebied, Elburgerweg 26R1" krijgt het perceel Elburgerweg 26R1 daartoe een woonbestemming voor één burgerwoning, conform het feitelijk gebruik.

2.2 Relevante wetgeving

In verband met de Flora- en Faunawet en de geldende regelgeving in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is het noodzakelijk om vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen en andere activiteiten niet strijdig zijn met aanwezige beschermde plant- en diersoorten of een beschermde leefomgeving. In het voorliggende onderzoek worden de consequenties in beeld gebracht van de beoogde plannen en vindt toetsing plaats.

Als beschermde soorten aanwezig zijn is er mogelijk een ontheffing nodig op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet (3^e, 5^e en 6^e lid, onderdeel c). Voor ruimtelijke ingrepen zijn de soorten ingedeeld in drie categorieën van bescherming (zgn. Tabel 1, 2 en 3 soorten). Als er alleen soorten leven zoals aangegeven in Tabel 1 (algemene soorten) is er geen ontheffing nodig. Als er soorten leven zoals vermeld in Tabel 3 (zwaar beschermd) of Tabel 2 (overige soorten) is mogelijk een ontheffing vereist. In ieder geval is dan nader onderzoek noodzakelijk en meestal ook het treffen van mitigerende of compenserende maatregelen.

Als door het treffen van maatregelen tijdens de werkzaamheden en na de realisatie van het project, wordt voorkomen dat er verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet worden overtreden én de functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaatsen komt niet in het geding, was tot voor kort geen ontheffing nodig. Vanwege een uitspraak van de Raad van State is het raadzaam vooraf advies in te winnen bij de Dienst Regelingen van het Ministerie van EL&I.

Als het plan invloed heeft op Natura 2000 gebied moet dit inzichtelijk worden gemaakt en is mogelijk een vergunning Natuurbeschermingswet noodzakelijk.

Een samenvatting van de natuurwetgeving is weergegeven in Bijlage 3.

3 Aanpak Natuurtoets

Voorliggende quickscan is gebaseerd op een locatiebezoek, beschikbare gebiedskennis, verspreidingsgegevens en bekende ecologische principes. Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en beperkingen met betrekking tot het beoogde plan / de beoogde activiteiten in de onderzoekslocatie, zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (Flora- en Faunawet - hoofdstuk 5);
- Ten tweede is in kaart gebracht of gebiedsgericht beleid uitwerking heeft in het gebied (Natuurbeschermingswet en EHS - hoofdstuk 6).

Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de te verwachten effecten van de activiteiten/het plan op beschermde soorten. Ook wordt eventueel vermeld welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) en compenserende maatregelen nodig zijn om aan de zorgplicht te voldoen.

4 Gewenste ontwikkeling

De vigerende situatie bestaat feitelijk al vele jaren. De gewenste wijziging is voor het bestemmingsplan een nieuwe situatie. Hierbij wordt een recreatieobject met permanente bewoning vervangen door een woonbestemming. Het plangebied ligt ca. 30m van de rand in Natura 2000 gebied Veluwe op de hoger gelegen zandgronden. Deze rand vormt een gradiënt naar de lager gelegen weilanden in het noorden.

De ontsluiting van het perceel blijft ongewijzigd en wezenlijke, extra verkeersbewegingen als gevolg van de beschreven wijzigingen worden niet verwacht.

4.1 Te onderzoeken activiteiten

Het plan valt onder de definitie van ruimtelijke ontwikkeling. De effecten op beschermde soorten zijn beoordeeld op basis van de diverse uit te voeren activiteiten. Uitgangspunten hiervoor zijn:

- het slopen van de bestaande opstallen
- het verwijderen van enige opslag
- het bouwrijp maken van het terrein
- het aanleggen van enige extra verharding
- het realiseren en gebruiken van een woning

4.2 Bronnenonderzoek

Het plangebied ligt in het noorden van kilometerhok x:198/y:498. Een eerste indruk van mogelijk aanwezige beschermde soorten geeft het Natuurloket (www.natuurloket.nl).

Van de Nationale Databank Flora- en Fauna (NDFF), is een uitdraai opgevraagd van gevalideerde waarnemingen in en rond het plangebied. De lijst omvat een vrij groot aantal soorten, zoals o.a. Eekhoorn, Boommarter, Boomvalk, Havik, Wespendif, Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger.

Om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van in de regio voorkomende beschermde soorten is gebruik gemaakt van openbaar toegankelijke en betrouwbare bronnen, waaronder verspreidingsatlassen, recente artikelen en internetsites (zie literatuurlijst).

4.3 Locatiebezoek

Tijdens een locatiebezoek op 13 november 2013 is het gebied en de directe omgeving opgenomen. Een quick-scan kan overigens slechts uitsluitel geven over de aanwezigheid van soorten op dat moment. Een veldinventarisatie omvat verscheidene opnamerondes die seizoensgebonden zijn en volgens standaardmethoden worden uitgevoerd. Daarom is een inschatting gemaakt van de geschiktheid van het terrein en de omgeving voor mogelijk hier voorkomende soorten.

Paddenstoelen rond het plangebied okt.2013: vlnr Russula spec., Kastanjeboleet, Witte kluiifzwam

Paddenstoelen zijn schimmels en vallen zodanig niet onder de Flora- en Faunawet. De resultaten van de andere soortgroepen zijn weergegeven in het volgende hoofdstuk.

5 Effecten plan/activiteiten op Flora en Fauna

Dit hoofdstuk geeft per soortgroep aan of er beschermde soorten voorkomen in of om het plangebied.

5.1 Vaatplanten

Het plangebied zelf bestaat uit verharding, een bestaande recreatiewoning en tuin/erf. De directe omgeving bestaat uit bosgebied, met enkele recreatie- en reguliere woningen en bijbehorende tuinen. Het bosgebied in de directe omgeving bestaat in hoofdzaak uit Grove den, Beuk, Zomereik, Zachte berk, Larix met in de ondergroei o.a. Hulst en een enkele Hazelaar.

De NDFF maakt melding van diverse tabel 2 soorten op wat grotere afstand van het plangebied (1-5km). Het betreft o.a. Blaasvaren, Brede orchis, Daslook, Jeneverbes en Kleine zonnedauw. Vanwege de tijd van het jaar zijn de meeste plantensoorten nu niet te vinden. Op basis van het terreinbezoek zijn deze soorten in elk geval niet in of in de directe nabijheid van het plangebied aangetroffen.

Hazelaar

Er zijn verder geen beschermde en bedreigde soorten aangetroffen en op basis van de huidige terreinkenmerken ook niet direct in de onderzoekslocatie zelf te verwachten.

Kraaiheide

Hulst

Zomereik

Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch een vrijstelling van verbodsartikel 8 van de Flora- en faunawet voor laag beschermde soorten. Het aanvragen van een ontheffing is voor flora niet nodig.

5.2 Amfibieën

Tijdens het veldbezoek zijn geen amfibieën aangetroffen. Gezien de afwezigheid van geschikt voortplantingswater in de directe omgeving zijn deze soorten, behoudens een enkele doortrekker, ook niet te verwachten. De voorgenomen ingreep zal hierop geen effect hebben, noch op aantasting van het leefgebied. Een ontheffing op basis van de Flora- en Faunawet hoeft voor amfibieën niet te worden aangevraagd.

5.3 Reptielen

Tijdens het veldbezoek zijn geen reptielen aangetroffen. Gezien de afwezigheid van geschikt biotoop zijn deze soorten ook niet in het plangebied zelf te verwachten, m.u.v. mogelijk de Hazelworm. In omgeving zijn Zandhagedis en Levendbarende hagedis bekend. Dit zijn soorten van meer open stukken, zoals bijv. de brede berm van de A50. De Hazelworm kan ook in bosgebied voorkomen en is bekend uit de ruimere omgeving.

Er vindt met de realisatie van het plan geen inperking plaats van het potentiële oppervlak leefgebied. Er worden dan ook geen negatieve effecten op soorten verwacht. In het kader van de zorgplicht verdient het wel aanbeveling het terrein voorafgaand aan en tijdens de geplande werkzaamheden wel zorgvuldig na te lopen. Als bij het slopen van de recreatiewoning en bij het bouwrijp maken het terrein aanvullend nog verwijdering van vegetatie nodig is er goed op letten of er soorten worden gestoord. Bij het toch aantreffen van bijv. de Hazelworm deze verplaatsen naar geschikt biotoop (bosgebied in de nabije omgeving van het plangebied). Dit valt formeel dan wel onder de ontheffingsplicht van FF-wet (aantasten van vaste verblijfplaatsen - artikel 11, vangen en verplaatsen - artikel 13).

Met de afwezigheid van waarnemingen en het zorgvuldig handelen veroorzaakt de geplande bouw geen negatieve effecten op reptielen. Een ontheffing op basis van artikel 75 van de Flora- en Faunawet wordt voor reptielen vooralsnog niet noodzakelijk geacht.

5.4 Vlinders en Libellen

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde vlinders of Libellen aangetroffen. Het biotoop geeft verder geen aanleiding te veronderstellen dat beschermde soorten in het plangebied zullen voorkomen. Daarbij zal realisatie van het plan niet leiden tot wezenlijke wijzigingen van het gebied m.b.t. voorkomende vlinder- of libellensoorten

Gezien het ontbreken van oppervlaktewater in of in de nabije omgeving van het plangebied zijn geen beschermde soorten libellen te verwachten. Mogelijk is het gebied in gebruik als foerageergebied voor een aantal soorten. Dit wijzigt niet door realisatie van het plan.

Een ontheffing op basis van de Flora- en Faunawet hoeft voor vlinders en libellen niet te worden aangevraagd.

5.5 Zoogdieren

Uit de gegevens van het natuurloket en de NDFF blijken diverse gevalideerde waarnemingen van zoogdieren aanwezig, direct rond het plangebied. Het betreft o.a. Eekhoorn, Wild zwijn, Boom- en Steenmarter en de Das.

Er zijn waarnemingen bekend van Boommarters in de omgeving. Recente waarnemingen zijn niet bekend vanuit het plangebied zelf. De Boommarter betreft een mobiele soort welke holtes gebruikt in grotere oude bomen. De meeste bomen in en rond het plangebied zijn ongeschikt, behoudens mogelijk een aantal grotere exemplaren. Dassen foerageren graag langs bos- en akkerranden. Het is mogelijk dat Dassen en Boommarters het gebied incidenteel doorkruisen, op weg van en naar foerageergebieden. Voor beide soorten wordt hierop geen effect verwacht door de realisatie van het plan.

Andere (mogelijk) voorkomende zoogdieren rondom het plangebied zijn Vos, Konijn, Ree, Mol, Wild zwijn, Eekhoorn en Egel.

Hoewel tijdens de bezoeken niet aangetroffen is het waarschijnlijk dat het plangebied onderdeel is van het leefgebied van de Eekhoorn (Tabel 2 FF-wet). Bewoonde nesten van eekhoorns zijn beschermd, maar niet in of om het plangebied aangetroffen. Eekhoorns zijn mobiel en door de herinrichting gaat er geen leefgebied verloren. Effect op de populatie is dus niet te verwachten. Gezien de bestaande situatie worden geen bomen gekapt voor realisatie van de geplande woning. Vooralsnog zijn dan ook geen effecten te verwachten op zoogdieren.

Bij de planrealisatie zullen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren verloren kunnen gaan. Het aanvragen van een ontheffing is voor deze soorten hier echter niet aan de orde, omdat automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen 9 en 11 uit de Flora- en Faunawet geldt.

Gezien de kwaliteit, de ligging en het huidige al jaren bestaande gebruik van het plangebied en zorgvuldige aandacht bij de uitvoering (zie advies) vindt bij realisatie van het plan geen overtreding plaats van de FF-wet en wordt een ontheffing voor soorten als Eekhoorn, Boommarter en Das niet nodig geacht.

5.5.1 Vleermuizen

Volgens de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens et al, 1997) en de uitdraai van de NDFF komen in de (wijdere) omgeving van het plangebied diverse soorten vleermuizen voor. Dat zijn o.a. de Gewone dwergvleermuis en de Laatvlieger op korte afstand en Meervleermuis, Watervleermuis, Grootoorvleermuis en Rosse vleermuis op grotere afstand. Deze soortgroep valt onder Tabel 3 (zwaar beschermde soorten) van Flora- en faunawet en Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. De Flora- en faunawet beschermt zowel de zomer- als winterkolonies tegen verstoring en vernietiging. Ook belangrijke foerageerroutes zijn beschermd.

Het plangebied zelf bevat in de bestaande situatie geen voor winterverblijf geschikte gebouwen en ook geen bomen. Er zijn geen vaste verblijfplaatsen aangetroffen. Het plangebied is mogelijk wel in gebruik als foerageergebied voor een aantal soorten. Zomer-verblijfplaatsen lijken niet heel waarschijnlijk, maar zijn niet onmogelijk. Vleermuizen maken

vaak gebruik van vaste vliegroutes tussen de verblijfplaatsen en de foerageergebieden. Hierbij maken ze meestal gebruik van lijnvormige landschapselementen, zoals watergangen, bomenrijen bosranden, om zich te oriënteren. De overgang van hoge naar lagere gebieden is hiervoor zeker niet ongeschikt. Er is daarbij een voorkeur voor routes langs donkere elementen. Dit wijzigt op zich niet t.o.v. de bestaande situatie. Het plan zal daarmee geen effecten hebben op foeragerende vleermuizen.

Er vindt geen aantasting plaats van (potentieel) onmisbare vliegroutes en foerageergebied. Er is als gevolg van de beoogde ingrepen vooralsnog geen schade te verwachten op vleermuizen. Bij de sloop van gebouwen in de periode tussen 15 maart en 15 oktober moet eerst onderzoek plaatsvinden naar mogelijke zomerverblijfplaatsen. Als deze worden aangetroffen moet eerst een ontheffing worden aangevraagd bij de Dienst Regelingen alvorens tot sloop kan worden overgegaan.

Op basis van de huidige bekende gegevens is het aanvragen van een ontheffing op basis van de Flora- en Faunawet voor zoogdieren niet nodig.

5.6 Vogels

Er is geen broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Op basis van waarnemingen tijdens het veldbezoek, de terreingesteldheid, waarnemingen uit de directe omgeving, bekende verspreidingsgegevens en ervaring is een inschatting gemaakt over mogelijk aanwezige soorten in het gebied.

Tijdens de bezoeken zijn de volgende vogels in het gebied gehoord en/of gezien: Boomklever, Roodborst, Staartmees, Koolmees, Vink, Groenling en Grote bonte specht. In de omgeving zijn waarnemingen bekend van o.a. Buizerd, Boomvalk, Havik, Gierzwaluw en Wespandief. De nesten van roofvogels zijn jaarrond beschermd. Gezien de lokale situatie worden er geen bomen gekapt ter realisatie van het plan. Schade aan dergelijke nesten is dan ook uit te sluiten.

In het algemeen kan worden gesteld dat ingrepen in het plangebied tijdens het broedseizoen (15 maart – 15 juli) sterke negatieve effecten hebben op de meeste vogelsoorten door vernietiging van broedplaatsen en verstoring van de reproductie. Wettelijk gezien is dat verboden (art. 11 FF). Er wordt geen ontheffing verleend voor het verstoren van (broed)vogels.

Indien voor of na het broedseizoen bomen, struweel en vegetatie worden verwijderd, blijven effecten tijdens het broedseizoen naar verwachting beperkt. In de directe omgeving zijn er overigens voldoende alternatieven voor zowel nestelen als om voedsel te zoeken.

Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen moeten altijd worden voorkomen. Dit is mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels. Is dat niet mogelijk dan dient aantoonbaar te zijn onderzocht (deskundige) dat door de werkzaamheden geen verstoring van broedvogels plaats vindt.

6 Gebiedsbescherming

Dit hoofdstuk beschrijft in algemene zin de te verwachten effecten van realisatie van het bestemmingsplan op beschermde gebieden en doelsoorten.

6.1 Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 (kortweg: Nbwet) vormt de invulling van de gebiedsbescherming van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en heeft als doel het beschermen en instandhouding van bijzondere gebieden in Nederland. De Nbwet kent verschillende soorten beschermde gebieden. De belangrijkste zijn de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) en de beschermde natuurmonumenten.

Ook voor projecten of handelingen die buiten Natura-2000 gebied plaatsvinden, maar waarvan wel negatieve gevolgen zijn te verwachten in het gebied, zal een beoordeling moet plaatsvinden (externe werking). Hieruit moet blijken of er significant negatieve effecten zijn van de activiteit op de beschermde natuurwaarden. Hierbij valt de te denken aan bijv. ammoniakemissie van landbouwbedrijven of de immissie van verkeer.

6.2 Natura 2000

Natura 2000 omvat een samenhangend Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. Alle Europese lidstaten dragen hieraan bij. Natura 2000 is gericht op het behoud van natuurgebieden en de ontwikkeling daarvan. De Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn vormen hiervoor de onderliggende basis. Alle Natura 2000-gebieden liggen binnen de Ecologische Hoofdstructuur.

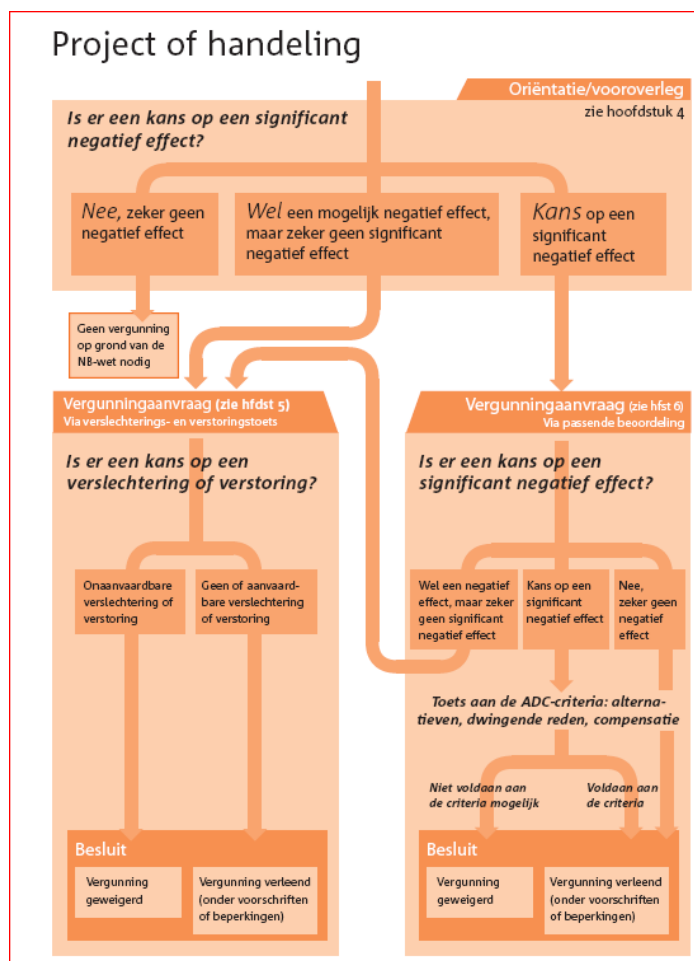

De figuur hiernaast (Synbios, November 2013) geeft de in de lichtgele kleur de ligging van het plangebied ten opzichte van het Natura 2000 gebied Veluwe (tevens Habitat- en Vogelrichtlijngebied en behorende tot de Ecologische hoofdstructuur). Te zien is dat het plangebied hier in ligt.

Natura 2000 gebied Uiterwaarden IJssel ligt op ruim 2.5 km van het plangebied en gescheiden door o.a. de A50.

Diverse habitats en soorten van de Veluwe zijn beschermd, zoals enkele bos- en heidetypen. Specifieke bescherming is er voor o.a. het Vliegend hert, Gevlekte witsnuitlibel en Kamsalamander. Relevante vogelsoorten zijn o.a. Wespendif, Zwarte specht, Boomleeuwerik, Nachtzwaluw en IJsvogel.

Als er in of nabij een Natura2000 gebied een ontwikkeling is voorzien is vooraf een beoordeling nodig op eventuele negatieve effecten. In onderstaand schema is de procedure hiervoor samengevat.

Schema procedures Natura2000 (uit Algemene handreiking Nb-wet 1998)

Uit het schema blijkt dat er een aantal mogelijke uitkomsten zijn, met verschillende consequenties. Als met zekerheid geen effecten optreden is geen nader onderzoek nodig. Het plan is dan zonder vergunning te realiseren. Als er wel negatieve effecten optreden, maar zeker niet significant is een vergunning nodig. De provincie is hiervoor het bevoegd gezag. Er is dan een aanvullend onderzoek nodig (verslechterings- en verstoringstoets). Als er effecten optreden welke significant negatief zijn is een passende beoordeling nodig. Afhankelijk van de uitkomsten bepaalt het bevoegd gezag of er al dan geen vergunning met voorwaarden kan worden verleend.

6.3 Bestaand gebruik

De Nb-wet 1998 definieert het bestaand gebruik als gebruik dat plaatsvond ten tijde van aanwijzing van het Vogel- en Habitatrichtlijngebied. In de praktijk (op basis van een brief van de minister van LNV aan de Tweede Kamer, september 2007) wordt het ijkmoment 1 oktober 2005 gehanteerd. Het betreft dan iedere handeling die voor 1 oktober 2005 werd verricht en sedertdien niet of niet in betekenende mate is gewijzigd. Bij bestaand gebruik gaat het om feitelijk gebruik. Dit is in lijn met de Habitatrichtlijn waar het steeds gaat om feitelikheden. Het is niet relevant of voor het bestaande gebruik al een vergunning op grond van een andere wet was verleend of niet. Het is evenmin relevant of er een vergunning is verleend die meer toestaat dan het feitelijke gebruik.

In deze situatie is al vanaf 1979 sprake van een recreatiewoning en voor 1 oktober 2005 van permanente bewoning. Dat gebruik is sinds die tijd niet gewijzigd. Er is overleg geweest met de afdeling ruimtelijke ordening van de provincie. Ambtelijk is de locatie bezocht en vanuit de ruimtelijke ordening zijn geen bezwaren tegen de bestemmingswijziging.

6.3.1 Beschermde habitats

In Natura2000 gebied Veluwe zijn diverse habitats beschermd. In de (wijdere) omgeving liggen de typen H2310 Stufzandheiden met struikheide, 'H9120 Beuken-eikenbossen met hulst', 'H6230 Heischrale graslanden – vochtig kalkarm' en 'H4030 Droge heiden'. Met de Aeriusscalculator is een berekening uitgevoerd op de omliggende habitats op basis van één woning en zes bewegingen per dag. De immissie is verwaarloosbaar. Het al aanwezige effect van de bestaande recreatiewoningen is hierin nog niet meegenomen. Er is dan ook geen negatief effect te verwachten van de stikstofdepositie door realisatie van het plan.

6.3.2 Beschermde soorten

Voor de Veluwe worden de volgende te beschermen soorten van Bijlage II uit de habitatrichtlijn aangewezen: Gevlekte witsnuitlibel, Vliegend hert, Beekprik, Rivierdonderpad, Kamsalamander, Meervleermuis en Drijvende waterweegbree. En verder de broedvogels: Boomleeuwerik, Draaihals, Duinpieper, Grauwe klauwier, Nachtzwaluw, Roodborsttapuit, Tapuit, Wespendif, IJsvogel en Zwarte specht.

Het plangebied is een ongeschikt biotoop voor de Gevlekte witsnuitlibel, Beekprik, Rivierdonderpad, Kamsalamander, Meervleermuis, Vliegend hert en Drijvende waterweegbree. Effecten op deze soorten vanwege de realisatie van het plan zijn uit te sluiten.

Van de broedvogels is het plangebied zelf ongeschikt voor de Boomleeuwerik, Draaihals, Duinpieper, Grauwe klauwier, Nachtzwaluw, Roodborsttapuit, Tapuit en IJsvogel. Effecten van het plan op deze soorten zijn uit te sluiten.

Voor eventuele effecten op de overige soorten wordt hieronder ingegaan.

Wespendif

Het is mogelijk en waarschijnlijk dat het terrein onderdeel is van het leefgebied van de Wespendif. Het zal dan voor het plangebied vooral gaan om overvliegende en mogelijk foeragerende exemplaren. Het bestaande gebruik zal niet wijzigen t.o.v. de geplande situatie. Er is dan ook geen areaalverlies door realisatie van het plan. Gezien het huidige gebruik lijkt het plangebied zelf niet echt geschikt als broedgebied. Voor de directe omgeving wijzigt er niets.

De populatie op de Veluwe vertoont een licht dalende trend en wordt geschat op ca. 90 paar (Sierdsema et al. 2008). De broeddichtheid beslaat ca. één paar per 600 ha. Sierdsema concludeert dat

wanneer huizen in een huizencomplex op minder dan 50 m van elkaar staan (= 4 of meer huizen per hectare, zoals ook in deze situatie), het gebied feitelijk ongeschikt is voor Wespendifen om te foerageren. Bij een dichtheid van twee huizen per hectare, zal nog steeds slechts de helft van een dergelijk terrein in aanmerking komen als foerageergebied

Bebouwing rond plangebied (BAG)

voor Wespendien. In deze situatie kan daarmee voor het plangebied zelf en voor de directe omgeving gezien de aanwezige bebouwing en het huidige gebruik worden afgeleid dat het feitelijk ongeschikt is als foerageergebied.

De Wespendifoerageert binnen een straal van wel 7 km van zijn nest. Een territorium kan daardoor vrij groot zijn en wel 100 km² beslaan. Het is dus mogelijk dat de soort zo nu en dan in het plangebied foerageert. Mogelijk en waarschijnlijk zijn de randen langs de akkers ten noorden van het plangebied zelfs goede foerageergebieden. Dit wijzigt niet door de realisatie van het plan. Realisatie van het plan zal niet leiden tot een aantasting van de duurzame instandhouding van de soort. Een negatief effect is daarom niet te verwachten.

Planrealisatie zal daarmee geen significant negatieve effecten hebben voor de Wespendifoerageert.

Zwarte specht

De Veluwe is het grootste aaneengesloten broedgebied van de Zwarte specht in Nederland. Doelstelling is behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 400 paren. Sierdsema et al. 2008 stelt dat er in 2005 naar schatting 350-400 broedparen op de Veluwe waren.

De Zwarte specht is een standvogel. Ze blijven het hele jaar in hetzelfde gebied en hebben voorkeur voor oude bossen met een flink aandeel loofbomen en dode bomen. De lijst van de NDFF geeft geen gevalideerde waarnemingen van deze soort in de omgeving. Het plangebied zelf bevat geen en de directe omgeving slechts weinig grotere bomen en oud hout en is hiermee ongeschikt als broedlocatie voor de Zwarte specht. Ook lijkt de waarde van foerageergebied voor de Zwarte specht beperkt (geen oud hout met houtmieren). In de nabije en ruimere omgeving zijn wel voldoende geschikte nestbomen en foerageergebied. Dit wijzigt niet door realisatie van het plan. Een negatief effect op de soort is daarom niet te verwachten.

Bij realisatie van het plan zijn daarmee geen significant negatieve effecten op de soort te verwachten.

6.4 Ecologische hoofdstructuur

Naast toetsing op Natura2000 gebied vindt separaat een toetsing plaats op de Ecologische hoofdstructuur. In deze situatie vallen Natura2000 gebied en EHS samen. Voor de EHS zijn door de provincie een aantal criteria opgesteld waaraan wordt getoetst of een plan invloed heeft op de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS.

Het plangebied ligt in de EHS. De gewenste woonbestemming kan leiden tot enige verstoring (licht en geluid). Dat zal ten opzichte van de bestaande situatie naar verwachting overigens niet wijzigen. De bestaande indeling van het perceel wijzigt niet, evenmin als het bestaande kleinschalige gebruik. Hiermee zijn geen negatieve effecten te verwachten. Specifieke maatregelen of aanvullend onderzoek worden niet nodig geacht. Als invulling van de zorgplicht is wel aan te bevelen onnodige lichtemissie richting bos en EHS zoveel als mogelijk te voorkomen.

Op basis van de door de provincie opgestelde criteria zal realisatie van het plan geen significante negatieve effecten hebben op de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Algemeen

Verschillende soorten planten, dieren worden beschermd in de Flora- en faunawet. De Natuurbeschermingswet 1998 beoogt vooral gevoelige gebieden te beschermen. Ten behoeve hiervan zijn, op basis van de Vogel- en Habitatrichtlijn, speciale beschermingsgebieden aangewezen. Een ruimtelijke ontwikkeling is alleen mogelijk als duidelijk is dat geen van de beschermde dieren wordt verontrust, dat de nesten, hollen of andere verblijfsplaatsen niet worden vernield, beschadigd of verstoord en dat planten niet worden verwijderd van hun groeiplaats. Ook mogen door een ruimtelijke ontwikkeling geen significant negatieve effecten plaatsvinden op beschermde gebieden.

Adviesbureau Groenewold Milieu & Natuur heeft in opdracht van de gemeente Oldebroek een natuurtoets/quick-scan uitgevoerd voor de voorgenomen bestemmingswijziging waarbij de bestemming van een bestaande permanent bewoonde recreatiewoning (Elburgerweg 26R1 Hattermerbroek) wijzigt in een woonbestemming.

7.2 Flora- en Faunawet

Voor aanvang van de werkzaamheden is het niet noodzakelijk om een ontheffing op basis van art. 75 van de Flora- en Faunawet aan te vragen voor de algemene soorten en de strikt beschermde soorten.

Er zijn tijdens het onderzoek geen beschermde soorten gevonden. Mogelijk zijn broedende vogels in het broedseizoen aanwezig, het plangebied is onderdeel van het leefgebied van diverse soorten zoogdieren zoals de Eekhoorn en mogelijk (niet waarschijnlijk) zijn er zomerverblijfplaatsen van vleermuizen. Het plangebied zelf bestaat in de huidige situatie uit een recreatiewoning, 2 bijgebouwen, verharding en tuin. Voor realisatie van de geplande woning behoeven geen bomen te worden gekapt.

Hoewel niet aangetroffen is het mogelijk dat Eekhoorns een nest maken in één van de omliggende bomen. Als toch grotere bomen moeten worden gekapt dient voorafgaand een inspectie plaats te vinden. Bij het aantreffen van deze of een andere beschermde soort moet eerst een ontheffing worden aangevraagd bij de Dienst Regelingen.

Hoewel niet aangetroffen is het niet onmogelijk dat er zomerverblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Bij sloop in de periode tussen 15 maart en 15 oktober moet daarom voor de sloop een inventarisatie plaatsvinden op de aanwezigheid van deze soortgroep. Indien aangetroffen moet eerst een ontheffing worden aangevraagd en verkregen bij de Dienst Regelingen, voordat de bebouwing kan worden gesloopt.

Er vindt door realisatie van het plan dan geen overtreding plaats van de verbodsbepalingen van art. 10 en 11 Flora- en Faunawet.

7.3 Natuurbeschermingswet

Het plangebied ligt in Natura 2000 gebied Veluwe en de EHS. Het plangebied is al vele jaren (<1991) in gebruik als woonfunctie en in elk geval sinds begin 2005 met permanente bewoning. Dit valt onder de definitie van Bestaand gebruik uit de natuurwetgeving en het planologische overgangsrecht. Realisatie van het plan heeft geen significante bijdrage op stikstofdepositie tot gevolg.

Een paar doelsoorten van Natura 2000 gebied Veluwe, te weten de Zwarte specht en de Wespandief hebben een groot leefgebied. Voor beide soorten is de planlocatie zelf ongeschikt als broedlocatie. Beide soorten kunnen het gebied incidenteel passeren en mogelijk in de omgeving foerageren. Beide soorten zijn gevoelig voor verstoring, geluid, licht en verlies aan oppervlak. Er vindt vanwege het al bestaande gebruik geen extra verstoring of areaalverlies plaats van de Wespandief of de Zwarte specht.

Geconcludeerd wordt dat significant negatieve effecten hiermee voor beide soorten noch voor beschermde habitats in het Natura2000 gebied zullen optreden, door realisatie van het plan.

7.4 EHS

Het plan ligt in de EHS. Kijkend naar het reeds jaren bestaande en gewenste gebruik en de voor de EHS door de provincie geformuleerde criteria, is te concluderen dat geen hiervan door het plan negatief wordt beïnvloed.

7.5 Voorbehoud en zorgplicht

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op inventarisatiegegevens van derden, literatuuronderzoek en een verkennend terreinbezoek. Om de risico's op verstoring van beschermde soorten op het werkterrein te minimaliseren, wordt aanbevolen om voorafgaand aan de werkzaamheden (sloop, verwijderen vegetatie e.d.) het terrein te controleren op de aanwezigheid van beschermde soorten.

Voor alle beschermde soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet).

Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het voorkómen van verontrusting of verstoring in de kwetsbare perioden zoals de broed-/voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

De kwetsbare perioden voor de verschillende soortgroepen zijn niet allen gelijk. Als 'veilige' periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half augustus tot half november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als vleermuizen, overige zoogdieren en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Indien een plangebied in die periode bouwrijp wordt gemaakt, geeft realisatie gedurende het winterseizoen en het daarop volgende voorjaar meestal geen problemen. Vaak is het voldoende rekening te houden met de broedtijd (15 maart-15 juli).

Als bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten. Zo kan bijvoorbeeld vegetatie gedurende het groeiseizoen kort gemaaid worden, of kunnen bomen buiten het broedseizoen worden gekapt, zodat er geen vogels gaan broeden.

Beschermde soorten

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen te worden genomen om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te voorkomen (bijvoorbeeld wegvangen en verplaatsen).

Hoewel niet aangetroffen bij het locatiebezoek is het niet onmogelijk dat de Hazelworm in het plangebied voorkomt. Binnen de zorgplicht dient dan ook bij het verwijderen van de vegetatie goed te worden gelet op aanwezigheid van de soort. Bij het toch aantreffen van de Hazelworm (of amfibieën) deze verplaatsen naar geschikt biotoop (bosgebied te zuiden plangebied). Dit valt formeel dan wel onder de ontheffingsplicht van FF-wet (aantasten van vaste verblijfplaatsen - artikel 11, vangen en verplaatsen - artikel 13).

Om verstoring in kwetsbare perioden te voorkomen, dient bij het eventueel kappen van grotere bomen zorgvuldig te worden bekeken of beschermde soorten nesten hebben (bijv. eekhoorn) of holtes bezetten (nauwelijks aanwezig). Als beschermde soorten worden aangetroffen mogen de bomen en de bomen in de directe omgeving niet worden gekapt. Er dient dan eerst nader onderzoek plaats te vinden naar mogelijkheden voor mitigatie en/of compensatie. Na uitvoering van die maatregelen en eventueel een ontheffing FF-wet kan verdere uitvoering plaatsvinden.

Ook binnen de zorgplicht valt het zodanig inrichten van het plan dan onnodige lichtemissies richting EHS zoveel mogelijk worden voorkomen.

Bij het aantoonbaar uitvoeren van werkzaamheden volgens de 'Gedragscode Flora- en Faunawet voor de bouw en ontwikkelsector' hoeft geen vrijstelling te worden aangevraagd bij de aanwezigheid van vogels of soorten uit Tabel 2 van de Flora- en Faunawet.

7.6 Ecologische kansen

Het plan biedt ook kansen om met eenvoudige en goedkope aanpassingen geschikte plaatsen te creëren voor verschillende soortgroepen. Zo valt bijv. te denken aan het aanbrengen van een nestvoorziening voor vogels (bijv. dakpan gierzwaluw), vleermuizenkasten (zomerverblijfplaats) of een insectenhotel.

8 Aanbevelingen

- Bij de sloop van bebouwing en eventuele verwijdering van opslag en bomen (niet in plangebied zelf aanwezig) mogen vroege of late legsels van vogels niet worden verstoord. Ook bewoonde nesten van Eekhoorns en verblijfplaatsen van vleermuizen zijn beschermd. De beste tijd voor het kappen van bomen en het slopen van bebouwing is dan tussen 15 oktober en 15 maart.
- Bij uitvoering van dergelijke werkzaamheden altijd invulling geven aan de 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en Faunawet), wat inhoudt dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Het gebied daartoe voorafgaand aan de start controleren op de aanwezigheid van beschermde soorten (bijv. Eekhoorn, vogels, Hazelworm, zomerverblijfplaatsen vleermuizen). Worden deze soorten aangetroffen dan moet formeel eerst een ontheffing worden aangevraagd bij de ministeriële Dienst Regelingen.
- Het verdient aanbeveling bij de werkzaamheden een door de minister goedgekeurde gedragscode te volgen.
- Door het uitvoeren van bovenbedoelde maatregelen, wordt voorkomen dat er verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet overtreden worden. Een ontheffing is op basis van de huidige bekende gegevens niet nodig.
- Er zijn geen negatieve gevolgen te verwachten op instandhoudingsdoelstellingen van Natura2000 gebied Veluwe en de EHS op beschermde habitats en soorten. Het aanvragen van een vergunning Natuurbeschermingswet lijkt mede gezien het bestaande gebruik niet nodig. Het is wel verstandig met de provincie overleg te voeren of deze conclusie wordt gedeeld.
- Als invulling van de zorgplicht wordt aanbevolen maatregelen te treffen om onnodige lichtemissie richting bos en EHS te voorkomen.
- Aanbevolen wordt bij de inrichting naast duurzaamheid en een groene uitstraling ook te zoeken naar mogelijkheden om diverse soortgroepen te ondersteunen. Te denken valt bijv. aan het aanbrengen van nestvoorzieningen, vleermuiskasten (zomerverblijfplaats) of een insectenhotel.

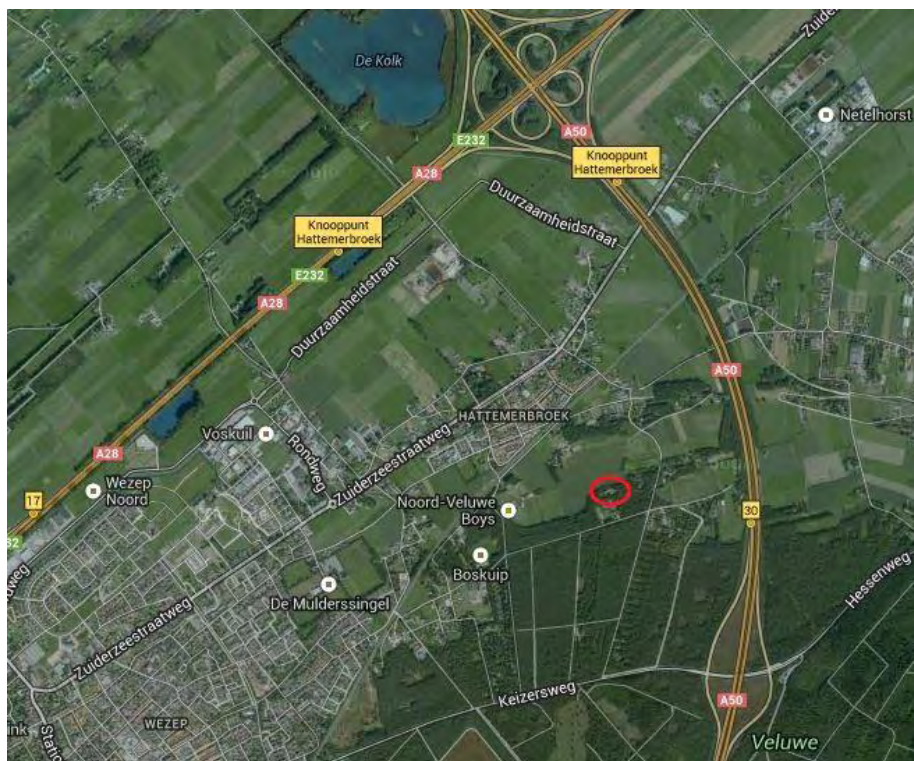
9 Literatuur:

- Alterra 2006, Een prototype Natuureffectenboekhouding NEB, rapp.1276
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. Van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, 3de herziene druk.
- Grote Beverborg, D. et al, 2009, Natura 2000 Beheerplan Veluwe (werkversie), Provincie Gelderland
- Janssen, J.A.M. en Schaminée, J.H.J., 2008: Soorten van de habitatrichtlijn
- Lange, R., P.Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek, 1994. Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten.
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- LNV, 2005a. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van LNV, Den Haag.
- LNV, 2005b. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNV, Den Haag.
- LNV, 2006. Ontwerpbesluit Veluwe
- Regiebureau Natura2000, Naslagwerk Natura 2000
- Sierdsema, H., J. van Diermen, B. Aarts, L. van den Bremer en A. van Kleunen. 2008. Factsheets van broedvogels in de Natura 2000-gebieden van Gelderland. SOVON onderzoeksrapport 2008/14. SOVON, Beek-Ubbergen.
- Van Manen e.a., Ecologie van de Wespandief, *Pernis apivorus*, op de Veluwe in 2008-2010, Prov. Gelderland
- www.gegevensautoriteitnatuur.nl
- <http://geodata2.prv.gelderland.nl/>
- www.infomil.nl
- <http://mineleni.nederlandsesoorten.nl/>
- www.natura2000.nl
- www.Natuurloket.nl
- www.RAVON.nl
- www.rijksoverheid.nl
- www.soortenregister.nl
- <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>
- <http://www.vleermuis.net>
- www.waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland)
- www.wetten.nl

Bijlagen:

1. Overzicht situatie
2. Foto's plangebied
3. Samenvatting natuurwetgeving
4. Uitdraai soorten NDFF
5. Voorbeelden voorzieningen

Bijlage 1 Overzicht situatie

Ligging plangebied in Natura2000 en EHS

Bijlage 2

Foto's omgeving plangebied

Bijlage 3

Samenvatting Natuurwetgeving

Samenvatting Natuurwetgeving

Inleiding

In deze bijlage geeft een korte samenvatting van de natuurwetgeving in relatie tot bestemmingsplannen en vergunningen. De bescherming van natuur in Nederland is vastgelegd in Europese en nationale wet- en regelgeving, waarin een onderscheid wordt gemaakt tussen soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortenbescherming is geregeld in de Flora- en faunawet, de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet 1998. Daarnaast wordt kort ingegaan op de Rode lijsten en de Ecologische Hoofdstructuur.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (Ffwet) is bedoeld om wilde planten- en diersoorten te beschermen. In Nederland gaat het om ongeveer 500 van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Flora- en faunawet een aantal verbodsbepalingen. Om activiteiten uit te voeren zoals bijv. de bouw van woningen, sloop van gebouwen, aanleg van een fietspad of een bestemmingsplanwijziging moet een toetsing plaatsvinden op de gevolgen voor de Flora en Fauna. Het is mogelijk dat er eerst een ontheffing of vrijstelling nodig is voordat de activiteit kan worden uitgevoerd. Hieraan kunnen voorwaarden worden verbonden voor mitigatie (verzachting) of compensatie.

Het bevoegd gezag op basis van de Wet is afhankelijk van het onderwerp en is of de Minister van Economische zaken, Landbouw en Innovatie (Min. EL&I) of het college van Gedeputeerde Staten (GS). Verder is veel uitgewerkt in Algemene maatregelen van bestuur (AMvB's) en Ministeriële regelingen. Verder hebben de meeste provincies een verordening, waarin beschermingsmaatregelen zijn geregeld.

De bescherming wordt geregeld door de zorgplicht incl. aan te wijzen soorten (art. 2-6) en een aantal verboden (art. 8-13) gericht op het met rust laten van wilde planten en dieren. Daarnaast is er een aantal verboden voor o.a. het uitzetten van dieren en de jacht (art. 14-18).

Zorgplicht

De zorgplicht omvat zowel de planten en dieren zelf als hun directe leefomgeving. Voor de praktijk betekent dit dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten (art. 2b). Hierbij geldt het redelijkheidsprincipe. Maatregelen om negatieve gevolgen (zo veel mogelijk) te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken zijn in principe ook verplicht.

De zorgplicht geldt in alle situaties, voor zowel beschermde als niet beschermde soorten en blijft ook gelden als er een ontheffing of vrijstelling is verleend.

Beschermde planten

Ruim honderd soorten inheemse planten zijn als beschermd aangewezen (AMvB). Het is verboden deze planten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te ontwortelen of op andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (art.8). Buiten de gebieden uit de Natuurbeschermingswet kan de provincie te beschermen leefgebieden aanwijzen (art. 19).

Beschermde dieren

Aangewezen beschermde diersoorten zijn alle van nature op het grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten vogels, alle van nature in Nederland voorkomende amfibieën, reptielen en zoogdieren met uitzondering van de bruine rat, de zwarte rat en de huismuis. Daarnaast vissen, schaal- en schelpdieren voor zover ze niet vallen onder de Visserijwet 1963.

Overige diersoorten zijn alleen beschermd indien zij bij AMvB of bij ministeriële regeling zijn aangewezen.

Voor de beschermde inheemse diersoorten geldt een verbod op:

1. het doden, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen (art.9);
2. het opzettelijk verontrusten (art.10);
3. het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten, holen, of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen (art.11);
4. het zoeken, rapen, uit het nest nemen, beschadigen of vernielen van eieren (art.12).

Hierop zijn diverse uitzonderingen mogelijk m.b.t. bijv. bejaagbare soorten (art. 32) en soorten die veel schade veroorzaken. Op landelijk niveau zijn dat bijv. Canadese gans, houtduif, konijn, kauw, vos, zwarte kraai. Op provinciaal niveau kan vrijstelling worden verleend voor bijv. brandgans, ekster, fazant, grauwe gans, haas, holenduif, huismus, kleine rietgans, knobbelzwaan, kolkans, meerkoet, rietgans, ringmus, roek, rotgans, smient, spreeuw, wilde eend en woelrat.

Databanken

Overigens is er veel informatie over soorten beschikbaar op internet. In de Soortendatabase staat informatie over soorten die in Nederland in het wild voorkomen en op welke manier ze worden beschermd (<http://mineleni.nederlandsesoorten.nl>). Het Soortenregister geeft inhoudelijke informatie over Nederlandse planten- en diersoorten. Bij elke soort staat een uitgebreide beschrijving van onder meer verspreiding, biotoop en levenswijze (<http://www.nederlandsesoorten.nl>). Tot slot geeft de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) informatie over waar Nederlandse planten- en diersoorten voorkomen. Deze is beschikbaar voor bedrijven en overheden (<http://www.gegevensautoriteitnatuur.nl>).

Vrijstellingen en ontheffingen

In art. 75 is aangegeven waarvoor vrijstellingen en ontheffingen mogelijk zijn. Art. 75b geeft de relatie met de Wabo en de omgevingsvergunning. In het Besluit en de Regeling vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet is aangegeven welk beschermingsregime voor de soorten geldt. Dit wordt ook wel aangegeven als Tabel 1, 2 en 3 soorten.

Tabel 1. Algemeen beschermde soorten

Voor de soorten in Tabel 1 geldt een algemene vrijstelling voor art. 8-12 van de Ffwet, als de activiteiten vallen onder ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik..

Bij de activiteiten bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden. Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zgn. lichte toets).

Voorbeeld definitie Bestendig beheer

Bestendig beheer betreft voortzetting van het (reguliere) onderhoud gericht op behoud van de bestaande situatie. De werkzaamheden worden al langer op deze manier uitgevoerd en hebben kennelijk niet verhinderd, of zelfs bijgedragen aan de vestiging van beschermde soorten. Daarbij komt dat de werkzaamheden geen nadelige effecten op de aanwezige beschermde soorten mogen hebben. Indien onderhoudsmaatregelen niet meer plaatsvinden c.q. op een andere wijze gaan plaatsvinden, verandert het leefgebied en kunnen aanwezige soorten verdwijnen.

Bron: Gedragscode Bestendig beheer gemeentelijke groenvoorzieningen

Tabel 2. De overige beschermde soorten

Voor de soorten in Tabel 2 geldt een algemene vrijstelling voor art. 8-12 van de Ffwet, als de activiteiten vallen onder ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EL&I goedgekeurde gedragscode. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring. Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten (zie toelichting tabel 3).

Tabel 3. De strikt beschermde soorten

Voor de soorten in Tabel 3 geldt een vrijstelling als de activiteiten vallen onder bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EL&I goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring. De soorten uit Tabel 3 omvat alle soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn.

Deze vrijstelling is enigszins beperkt:

- voor de activiteiten bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik geldt voor de soorten uit Tabel 3 geen vrijstelling voor artikel 10 van de Ffwet. Ook niet op basis van een gedragscode. Er is geen ontheffing mogelijk.
 - voor de activiteit ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Hiervoor is een ontheffing nodig.
 - Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 3 een ontheffing nodig.
-

Een ontheffingaanvraag voor de soorten van Tabel 3 wordt getoetst aan drie criteria:

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang¹
- 2) er is geen alternatief,
- 3) doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort.

Deze drie criteria vormen de zgn. uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn). De uitgebreide toets voor ontheffingverlening geldt ook voor alle vogelsoorten.

(zie voor de soortlijsten: <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2005/06/16/overzicht-beschermde-soorten-planten-en-dieren/overzicht-beschermde-soorten-planten-en-dieren.pdf>).

Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 (kortweg: Nbwet) vormt de invulling van de gebiedsbescherming van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en heeft als doel het beschermen en instandhouding van bijzondere gebieden in Nederland. De Nbwet kent verschillende soorten beschermde gebieden. De belangrijkste zijn de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) en de beschermde natuurmonumenten. De aanwijzingsbesluiten van deze gebieden bevatten een kaart en een toelichting, waarin de instandhoudingsdoelstellingen staan verwoord. De Nbwet stelt dat alle projecten en handelingen die de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een significant verstrend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen, verboden zijn zonder vergunning (art. 19d). Het maakt daarbij niet uit of dit in of buiten het Natura-2000 gebied plaatsvindt, omdat de Wet ook de 'externe werking' is geregeld. Dat wil zeggen dat voor projecten of handelingen buiten Natura-2000 gebied plaatsvinden maar waarvan wel negatieve gevolgen zijn te verwachten in het gebied een beoordeling moet plaatsvinden. Hieruit moet blijken of er significant negatieve effecten zijn van de activiteit op de beschermde natuurwaarden. Hierbij valt de te denken aan bijv. ammoniakemissie van landbouwbedrijven.

Natura 2000

Natura 2000 omvat een samenhangend Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. Alle Europese lidstaten dragen hieraan bij. Natura 2000 is gericht op het behoud van natuurgebieden en de ontwikkeling daarvan. De Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn vormen hiervoor de onderliggende basis. Bepaalde diersoorten en hun natuurlijke leefomgeving (habitat) moeten worden beschermd om de biodiversiteit te behouden. In Nederland zijn ruim 160 gebieden aangemeld als Natura 2000-gebied. Alle Natura 2000-gebieden liggen binnen de Ecologische Hoofdstructuur.

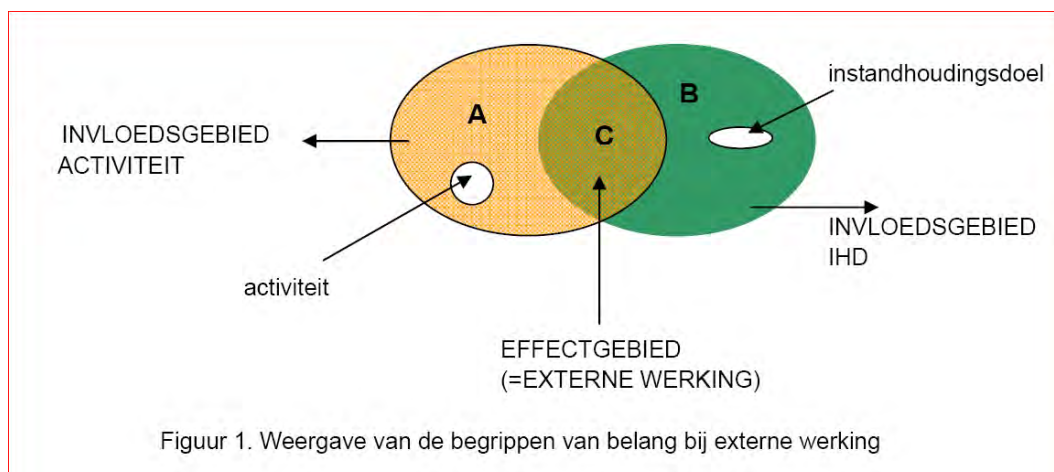
Een deel van de Natura 2000-gebieden is inmiddels definitief aangewezen. Het bijbehorende aanwijzingsbesluit geeft aan welke planten, dieren en habitats het betreft. Een praktische vertaling komt te staan in een beheerplan. Hierin staat onder andere beschreven welke maatregelen nodig zijn om de doelen te behalen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de waarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt 'externe werking' genoemd. De wet bevat geen definitie van externe werking. Het wordt in het spraakgebruik gehanteerd om aan te geven dat ook projecten of andere handelingen buiten een Natura 2000-gebied kunnen leiden tot verslechtering van de natuurlijke kwaliteit van habitats van soorten, of significante verstoring veroorzaken van soorten waarvoor een Natura 2000-gebied is aangewezen.

Externe werking treedt op wanneer er, ongeacht de locatie, een effectgebied ontstaat als gevolg van het optreden van ruimtelijke overlap tussen een invloedsgebied van een instandhoudingsdoelstelling (IHD) en een invloedsgebied van een activiteit die plaatsvindt buiten een Natura 2000-gebied en waarvoor de IHD gevoelig is (Notitie Externe werking, Steunpunt Natura2000, mei 2010).

¹ onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie, bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid, dwingende redenen van openbaar belang, het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom, belangrijke overlast veroorzaakt door dieren, uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw, bestendig gebruik, uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling

Stikstof in Natura 2000-gebieden

Een voorbeeld van externe werking is de depositie van stikstof. Door allerlei bronnen komt stikstof in het milieu terecht, afkomstig van de landbouw, verkeer, industrie en huishoudens. De grote hoeveelheid stikstof heeft effecten op de groei van planten. Dit gaat in de regel ten koste van kwetsbare planten en biodiversiteit, waardoor gevoelige gebieden (zoals venen en heide) verruigen door de groei van bijv. grassen en soorten als braam.

Het Rijk werkt aan een nieuw beleid, de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), waarmee wordt gehoopt de hoeveelheid stikstof in de Natura2000 te kunnen verminderen. De PAS brengt daartoe alle bronnen in beeld en er komt een rekentool beschikbaar (Aerius) om de bijdragen van (nieuwe) plannen te kunnen bepalen. De basisgedachte is dat economische ontwikkelingen mogelijk blijven (ontwikkelruimte), mits de totale hoeveelheid stikstof in het gebied omlaag gaat. In de huidige wetgeving is veelal geen vergunning meer mogelijk (bijv. veehouderij) als er in een overbelaste situatie sprake is van toename van de stikstofdepositie in een Natura2000 gebied, ook al is het een hele kleine toename.

Uiteindelijk zullen de afspraken over stikstof een plaats moeten krijgen in de per gebied op te stellen beheerplannen. De verwachting is dat PAS per 1 januari 2014 volledig in werking treedt. In de loop van 2013 is de verwachting dat meer bekend wordt over zaken als beschikbare ontwikkelruimte e.d. De rekentool van Aerius is als bèta-versie al wel beschikbaar.

Bestemmingsplannen en Natura 2000

Het bestemmingsplan is zowel voor de ruimtelijke ordening als voor de natuurwetgeving een belangrijk instrument voor de bescherming van gebieden die vallen onder de EHS en Natura2000. Gemeenten moeten in hun bestemmingsplannen rekening houden met de instandhoudingsdoelen van Natura 2000 gebieden. Als uit onderzoek blijkt dat de plannen significant negatieve effecten kunnen hebben op de instandhoudingsdoelstellingen, is een passende beoordeling noodzakelijk (zie ook Habitattoets).

Het is van belang in de bestemmingsplannen aandacht te hebben voor:

- aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden
- adequaat bestemmen en begrenzen van beschermde gebieden
- opstellen van voorschriften m.b.t. toelaatbare handelingen
- goede toelichting bij het bestemmingsplan

Vergunningverlening en Natura 2000

Voor de Nbwet kan door het bevoegd gezag (meestal Gedeputeerde Staten, soms de minister van EL&I) vergunning worden verleend op grond van artikel 19d. Voor plannen (bijv. bestemmingsplannen, streekplannen, waterhuishoudingplannen) geldt dat goedkeuring van het bevoegd gezag op grond van artikel 19j nodig is. Ook activiteiten buiten het Natura 2000-gebied kunnen vergunningplichtig zijn als er negatieve effecten door 'externe werking' kunnen optreden. De vergunning of goedkeuring kan pas worden afgegeven nadat een 'habitattoets' het bevoegd gezag de zekerheid heeft gegeven dat het gebied niet wordt aangetast.

Op 1 oktober 2010 is de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in werking getreden. De Wabo regelt de aanvragen van omgevingsvergunningen voor o.a. milieu, bouwen en ruimtelijke plannen. Ook de

Nbwet haakt hierbij aan, in die zin dat een aanvraag Nbwet via de Wabo kan lopen. Dit is echter niet verplicht. Een aanvraag Nbwet kan dus afzonderlijk bij (meestal) de provincie worden ingediend. Voor de omgevingsvergunning is meestal de gemeente het bevoegd gezag. De Wabo bepaalt dat een aanvraag door één bevoegd gezag moet worden afgehandeld. De gemeente zal indien relevant bij de provincie moeten navragen of een verklaring van geen bedenkingen (vvgb) is te verlenen. Zonder deze vvgb mag de gemeente de vergunning niet verlenen. Aan een vvgb kan de provincie voorschriften verbinden welke de gemeente weer aan de omgevingsvergunning moet koppelen.

Bestaand gebruik

De Nb-wet 1998 definieert het bestaand gebruik als gebruik dat plaatsvond ten tijde van aanwijzing van het Vogel- en Habitatrichtlijngebied. In de praktijk (op basis van een brief van de minister van LNV aan de Tweede Kamer, september 2007) wordt het ijkmoment 1 oktober 2005 gehanteerd. Het betreft dan iedere handeling die voor 1 oktober 2005 werd verricht en sedertdien niet of niet in betekenende mate is gewijzigd. Bij bestaand gebruik gaat het om feitelijk gebruik. Dit is in lijn met de Habitatrichtlijn waar het steeds gaat om feitelijkheden. Het is niet relevant of voor het bestaande gebruik al een vergunning op grond van een andere wet was verleend of niet. Het is evenmin relevant of er een vergunning is verleend die meer toestaat dan het feitelijke gebruik.

Habitattoets

In de 'oriëntatiefase' of voortoets wordt onderzocht of een plan, project of handeling (kortweg: 'activiteit'), gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, kan worden toegelaten en zo ja onder welke voorwaarden. De gevolgen moeten worden beoordeeld in samenhang met die van andere plannen en projecten ('cumulatieve effecten'). De voortoets is niet verplicht, maar kan wel inzicht geven of er een vergunning nodig is. Dit ter beoordeling aan het bevoegd gezag. Als de effecten klein zijn, volgt een verslechterings- en verstoringstoets'. Bij mogelijke significante effecten volgt een 'passende beoordeling'.

In de verslechterings- en verstoringstoets worden de effecten gespecificeerd. Daarbij hoeft dan niet meer naar cumulatieve effecten te worden gekeken. Het bevoegd gezag beoordeelt of de effecten aanvaardbaar zijn of niet. Aan de vergunning kunnen beperkende voorwaarden worden verbonden (mitigatie en compensatie). Is dat onvoldoende effectief dan kan de vergunning worden geweigerd.

Als een activiteit mogelijk significante gevolgen heeft is een passende beoordeling nodig. Op basis van de beste wetenschappelijke kennis dienen de effecten op de habitats en soorten te worden ingeschat, rekening houdende met cumulatieve effecten.

Als de passende beoordeling uitwijst dat er slechts beperkte effecten zijn, dan dient vergunning te worden aangevraagd. Deze wordt verleend indien de effecten aanvaardbaar worden geacht. Als er significante effecten zijn, dan mag vergunning alleen worden verleend als er voldaan is aan alle drie onderstaande ADC-criteria:

- Er zijn geen geschikte Alternatieven.
- Er is sprake van Dwingende redenen van groot openbaar belang, waaronder redenen van sociale en economische aard.
- Er is voorzien in exacte en tijdige Compensatie.

Het bevoegd gezag moet beoordelen of de resultaten van de ADC toets leiden tot een vergunning of een weigering.

Als er sprake is van aantasting van een gebied dat is aangewezen ter bescherming van prioritair natuurlijk habitat of een prioritaire soort, dient eerst door de minister van EL&I aan de Europese Commissie advies te worden gevraagd. Bovendien is het aantal redenen van groot openbaar belang beperkt. Het toetsingskader voor beschermde natuurmonumenten is zeer vergelijkbaar, echter de procedure en de speelruimte van het bevoegd gezag wijken op enkele ondergeschikte punten af.

Zorgplicht

Artikel 19I legt aan iedereen een zorgplicht voor beschermde natuurgebieden op. Deze zorg houdt in ieder geval in dat ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat een handeling nadelige gevolgen heeft, verplicht is die handeling achterwege te laten of, als dat redelijkerwijs niet kan worden gevergd, eventuele gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. De nadelige handelingen hebben betrekking op de instandhoudingsdoelen in het geval van een Natura 2000-gebied en op de wezenlijke kenmerken in het geval van een beschermd natuurmonument.

Rode lijsten

Rode lijsten geven een overzicht van diersoorten die uit Nederland zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen. De mate van bedreiging is verdeeld over 8 categorieën, lopend van uitgestorven op wereld-

schaal, (in het wild) verdwenen uit Nederland, ernstig bedreigd, tot bedreigd, kwetsbaar of gevoelig. Plaatsing op een van de lijsten betekent niet automatisch dat de diersoort is beschermd. Daarvoor is opname in de Flora- en faunawet nodig. Rode lijsten hebben een belangrijke signaleringsfunctie, ze geven aan hoe goed of slecht het met een diersoort gaat. In de Soortendatabase is terug te vinden of een diersoort op één van de rode lijsten staat.

Momenteel zijn er Rode lijsten voor paddenstoelen, bijen, dagvlinders, haften, kokerjuffers, korstmossen, land- en zoetwaterweekdieren, amfibieën, reptielen, mossen, zoogdieren, platwormen, sprinkhanen en krekels, steenvliegen, vaatplanten, vissen vogels en libellen. In totaal staan er momenteel ruim 3300 soorten op de Rode lijsten.

Voor deze soorten geldt dat verslechtering van het leefgebied al snel tot negatieve effecten voor de betreffende soort zal leiden. Een aantal van deze soorten is niet specifiek beschermd in de wetgeving, behoudens de algemene zorgplicht welke altijd geldt. Aparte maatregelen om deze soorten te helpen zullen dan in de regel ook niet of nauwelijks worden getroffen.

Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden, verbonden door robuuste verbindingzones. Het kabinet-Rutte-Asscher wil de EHS (inclusief verbindingzones) uitvoeren, maar daar meer tijd voor nemen. Doel is behoud en versterking van de biodiversiteit, door uitwisseling van planten en dieren tussen gebieden mogelijk te maken.

De begrenzing van de EHS is een provinciale taak. De Ecologische Hoofdstructuur is uitgewerkt in provinciale streekplannen. Ruimtelijke plannen van gemeenten moeten hieraan worden getoetst. De EHS is de afgelopen jaren in gebiedsplannen nader begrensd (vaak op perceelsniveau), waarbij per begrensde eenheid natuurdoeltypen zijn aangewezen.

De EHS bestaat uit bestaande natuurgebieden zoals de Veluwe en de 20 Nationale parken, gebieden met nieuwe natuur van nationaal of internationaal belang, landbouwgebieden met agrarisch natuurbeheer en de meeste grote wateren (Noordzee, Waddenzee, meren, rivieren en de kuststrook). De provincies worden vanaf 2014 verantwoordelijk voor de EHS. In 2021 moet de EHS afgerond zijn.

Het ruimtelijke beleid voor de EHS is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. In of in de nabijheid van beschermde natuurgebieden geldt het 'nee, tenzij'-regime. Nieuwe plannen, projecten of handelingen zijn niet toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten. Indien een voorgenomen ingreep de 'nee, tenzij'-afweging met positief gevolg doorloopt kan de ingreep plaatsvinden, mits de eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en resterende schade wordt gecompenseerd. Indien een voorgenomen ingreep niet voldoet aan de voorwaarden uit het 'nee, tenzij'-regime dan kan de ingreep niet plaatsvinden.

Bronnen:

- www.wetten.nl
 - www.rijksoverheid.nl
 - www.natuurbeheer.nu
 - www.natura2000.nl
 - www.infomil.nl
 - <http://mineleni.nederlandsesoorten.nl/>
-

Bijlage 4

Uitdraai soorten NDFF

disclaimer De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) is de meest omvangrijke landelijke informatiebron van verspreidingsgegevens en bevat betrouwbare waarnemingen van planten en dieren in een bepaald gebied. Het systeem is in opbouw, nieuwe gegevens worden met regelmaat toegevoegd. Alle gegevens in de NDFF zijn door de Gegevensautoriteit Natuur gevalideerd. Nader (veld-)onderzoek kan noodzakelijk zijn om aanwezigheid van een soort te bevestigen of uit te sluiten.

Copyright vermelden bij verwijzen of citeren naar deze levering: '© NDFF - quickscanhulp.nl 25-11-2013 10:50:18'

Op de volgende pagina's vindt u de lijst met soorten en afstanden ten opzichte van het plangebied dat deze soorten zijn waargenomen. Een toelichting op deze lijst is te vinden op: www.quickscanhulp.nl.

Mocht u vragen hebben dan kunt u contact opnemen met de Helpdesk van Het Natuurloket:

e-mail: info@natuurloket.nl

telefoon: 0800 2356333

Soort	Soortgroep	Bescherming	Afstand
Eekhoorn	Zoogdieren	tabel II	0 - 1 km
Steenmarter	Zoogdieren	tabel II	0 - 1 km
Wild zwijn	Zoogdieren	tabel II	0 - 1 km
Zandhagedis	Reptielen	tabel III	0 - 1 km
Boomvalk	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Buizerd	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Gierzwaluw	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Grote Gele Kwikstaart	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Havik	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Huismus	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Kerkuil	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Ooievaar	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Roek	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Slechtvalk	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Sperwer	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Steenuil	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Wespendief	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Zwarte Wouw	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Boommarter	Zoogdieren	tabel III	0 - 1 km
Das	Zoogdieren	tabel III	0 - 1 km
Gewone dwergvleermuis	Zoogdieren	tabel III	0 - 1 km
Laatvlieger	Zoogdieren	tabel III	0 - 1 km
Levendbarende hagedis	Reptielen	tabel II	1 - 5 km
Blaasvaren	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Brede orchis	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Daslook	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Grote keverorchis	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Jeneverbes	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Kleine zonnedauw	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Lange ereprijs	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Prachtklokje	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Rapunzelklokje	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Rietorchis	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Ronde zonnedauw	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Steenbreekvaren	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Tongvaren	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Veldsalie	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Waterdrieblad	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Wilde kievitsbloem	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Zomerklokje	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Kleine modderkruiper	Vissen	tabel II	1 - 5 km
Paling	Vissen	tabel II	1 - 5 km
Rivierdonderpad	Vissen	tabel II	1 - 5 km

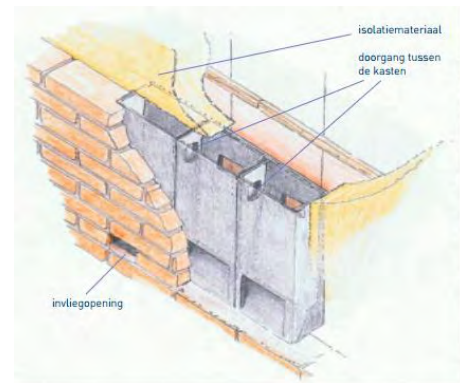
Bijlage 5

Voorbeeld voorzieningen (niet verplicht)

Boerenzwaluw

Gewone dwergvleermuis

Insectenhotel

